

ชื่อเรื่อง : การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์
ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 1

ชื่อผู้ศึกษา : นางสาวฉวีวรรณ แก้วหล่อน

ชื่อหน่วยงาน : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ปีที่พิมพ์ : 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัด
ประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 1 และ 2) ศึกษาผลการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ของ
ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยใช้วิจัยเชิง
ปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การปฏิบัติ (Action) 3) การ
สังเกต (Observation) และ 4) การสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม
ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ร่วมศึกษา และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้มาทั้งการสุ่มแบบง่าย และการสุ่มแบบเจาะจง
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เอกสารประกอบการ แบบวัดความรู้ครู แบบประเมินความสามารถ
พื้นฐานและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัย แบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
แบบสอบถามผู้เกี่ยวข้อง และแบบสัมภาษณ์เด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการศึกษานิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ของ
ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

จากการศึกษาเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การนิเทศเพื่อ
พัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มี 6 ขั้นตอนหรือ PTIDER ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน
การนิเทศ (Planning – P) ขั้นตอนที่ 2 การสร้างสื่อ และเครื่องมือการนิเทศ (Tool – T) ขั้นตอนที่ 3
การให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ (Informing – I) ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ (Doing – D) ขั้นตอน
ที่ 5 การติดตามและประเมินผล (Evaluation –E) และขั้นตอนที่ 6 การสร้างขวัญและกำลังใจ
(Reinforcing – R) โดยใช้กิจกรรมพัฒนาครู 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) การฝึกอบรมอย่างเข้ม 2) การ
พัฒนาตนเอง 3) การเป็นพี่เลี้ยง และการนำสู่ปฏิบัติ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การ
สังเกตและการสะท้อนผล หลังจากนั้นสนทนากลุ่มผู้วิจัยและเครือข่ายผู้วิจัย จำนวน 4 คน เพื่อ
กำหนดแนวทางการนำสู่การปฏิบัติผ่าน 4 ขั้นตอน (การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตและการ
สะท้อนผล) และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (เอกสารประกอบ แบบวัดความรู้ครู ประเมิน
ความสามารถพื้นฐานและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
แบบสอบถามผู้เกี่ยวข้อง และแบบสัมภาษณ์เด็กปฐมวัย) มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

2. ผลการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนระดับปฐมวัยตามแนวทางบ้านนักวิทยาศาสตร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถของครูด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัย วงรอบที่ 1-3 พบว่า วงรอบที่ 1 ครูจัดประสบการณ์ จำนวน 27 ชั่วโมง วงรอบที่ 2 ครูจัดประสบการณ์ จำนวน 24 ชั่วโมง และวงรอบที่ 3 ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จำนวน 21 ชั่วโมง

2) ผลการศึกษาผลการจัดกิจกรรมพัฒนาครู

2.1) ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จากข้อมูลการสัมภาษณ์และบันทึกการสังเกต ทำให้ผู้ร่วมการศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ สามารถกำหนดกระบวนการดำเนินงานตามแผนงาน มีหลักการแนวทางและวิธีการที่ชัดเจนและนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการนี้มาประชุมปรึกษาหารือวิเคราะห์หรือวิจารณ์ร่วมกันสรุปรายงานต่อที่ประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาต่อไป ผลการศึกษาที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ร่วมศึกษาได้รับการพัฒนาจนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีกระบวนการในการปฏิบัตินำไปสู่ความมั่นใจในการพัฒนาครู

2.2) ผลการเปรียบเทียบความรู้ของครูผู้สอนก่อนและหลังการพัฒนาตามกระบวนการที่พัฒนาขึ้น พบว่า ครูผู้สอนทั้ง 18 คน เข้าร่วมการอบรมปฏิบัติการครบทั้ง 2 วัน สามารถทำใบงานหน่วยที่ 1-9 ได้ถูกต้อง และคะแนนวัดความรู้ของครูหลังการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ ความรู้ของครูผู้สอนปฐมวัยหลังการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ สูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3) ผลการเปรียบเทียบการนิเทศ ติดตามผลครูผู้สอนปฐมวัยในการนำความรู้สู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน วงรอบที่ 1-3 พบว่า วงรอบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ครูผู้สอนปฐมวัยมีการนำความรู้สู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนอยู่ระดับปานกลาง วงรอบที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ครูผู้สอนปฐมวัยมีการนำความรู้สู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนอยู่ระดับปานกลาง ส่วนวงรอบที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ครูผู้สอนปฐมวัยมีการนำความรู้สู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนอยู่ระดับมาก ครูผู้สอนปฐมวัยมีการนำความรู้สู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนอยู่ระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบกับผลการนิเทศติดตามผลครูในการนำความรู้สู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนวงรอบที่ 1- 3 พบว่า มีค่าเท่ากับ 3.58/4.27/4.41 แสดงว่า ครูผู้สอนปฐมวัยมีการนำความรู้สู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น

3) ผลการศึกษาการนำสู่การปฏิบัติ

3.1) ผลการประเมินความสามารถของครูด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัย ครั้งที่ 1/2 เท่ากับ 38.70/80.68 แสดงว่า หลังรับการนิเทศครูมีความสามารถด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัยเพิ่มขึ้น

3.2) ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กปฐมวัย วงรอบที่ 1-3 พบว่า พัฒนาการของเด็กปฐมวัยของวงรอบที่ 2 สูงกว่าพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ของวงรอบที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของวงรอบที่ 3 สูงกว่าพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ของ

วงรอบที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ของครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศแล้วส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น

4) ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด และผลการสังเคราะห์ความต้องการให้มีการนิเทศบ่อยครั้งเพียงใด ตามความคิดของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย พบว่า ต้องการให้นิเทศการสอนครูให้มีความถี่มากที่สุด โดยดูจากการทำงานร่วมกันของครูผู้สอนกับศึกษานิเทศก์ เริ่มจากการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกัน วางแผนการทำงานร่วมกัน หลังจากนั้นร่วมกันออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ นัดหมายสังเกตการสอน สะท้อนผล และมีการปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในขณะเดียวกันก็ร่วมกันออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ในเนื้อหาต่อไปอีก นัดวันสังเกตการสอน สะท้อนผล ซึ่งการทำงานร่วมกัน ครูผู้สอนคนหนึ่งๆ จะใช้วงรอบในการทำงานร่วมกันมากหรือน้อยครั้ง ขอให้ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนร่วมกันสรุปผลว่า พฤติกรรมการสอนของครู การบริหารจัดการชั้นเรียนดีมากขึ้นเพียงใด หากครูมีพฤติกรรมการจัดประสบการณ์และการบริหารจัดการชั้นเรียนผ่านเกณฑ์ สามารถหยุดวงจรนิเทศกับครูผู้สอนรายนั้นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และครูผู้สอนปฐมวัย ต้องการให้มีผู้สังเกตการสอนในชั้นเรียนเพราะทำให้บรรยากาศของการเรียนดีขึ้น ครูจัดประสบการณ์ได้ดีขึ้น สนุก ครูใช้สื่อการสอนอย่างหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อ อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงใช้สื่อหรือคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ครูมีใบงาน/ใบกิจกรรมวาดภาพระบายสีให้ทำ มีเกม มีเพลงให้ร้อง ได้ทำท่าประกอบเพลง ส่วนเด็กปฐมวัยจะนั่งอยู่กับที่ ไม่เดินเล่นพาดู ได้ทำงานกลุ่ม ได้ช่วยเหลือกันในการทำงาน ได้แก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้นำเสนอหน้าชั้นเรียน ได้ฝึกพูดนำเสนอผ่านไมโครโฟน ได้แสดงออก ทำให้มีความสุข เด็กปฐมวัยจะรู้สึกเกร็งและตื่นเต้นบ้างเมื่อมีคนอื่นมานั่งสังเกตการสอน จะรู้สึกไม่ปลอดภัยในครั้งแรกๆ แต่เมื่อเด็กคุ้นชินแล้วเขาก็สามารถทำงานได้ปกติมีคนอื่นมาเดินดูขณะเด็กทำงาน เด็กสามารถแสดงศักยภาพด้านการสื่อสารโดยการพูดคุย การทำงานร่วมกับเพื่อน ตลอดจนการเคลื่อนไหวอย่างมีขอบเขต เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เต็มที่ และอยากศึกษานิเทศก์มานั่งหลังห้องบ่อยครั้งขึ้นและมาอย่างต่อเนื่อง